

פרק א' מבוא

הביטו לרגע סביבכם במקום שבו אתם קוראים שורות אלו: החלון מולכם, גופי התאורה, גרם המדרגות, כפתור החולצה. כל אלו הם מוצרים שעברו תהליך עיצוב. מה דעתכם עליהם? האם הם נוחים, אסתטיים או מגושמים? האם הם זולים או יקרים? האם הם מרגשים או משעממים? האם הם משפרים את איכות חיינו? השפעתו של העיצוב ניכרת בכל רגע ורגע. מקצוע העיצוב צועד יד ביד עם התפתחות הטכנולוגיה, וכל מוצר, מכפית ועד מכונת, מיועד בראש ובראשונה בעבור האדם.

מהו עיצוב?

אנשים שונים מבינים, רואים ומנסחים את התשובה לשאלה "מהו עיצוב" בצורות שונות, ואין לה הגדרה חד-משמעית.

מספר הגדרות:

- א. עיצוב הוא תהליך של פתרון בעיה בעלת מטרה מוגדרת.
- ב. עיצוב הוא קפיצה דמיונית מנתוני ההווה לאפשרויות העתיד.
- ג. עיצוב הוא פעולה יצירתית, הכוללת יצירת משהו חדש ושימושי שלא היה קיים לפני כן.
- ד. פעולת העיצוב כוללת בתוכה: הגות רעיונית, תכנון ויישום בפועל של הרעיון.

תחומי העיצוב:

עד המהפכה התעשייתית נעשתה הבחנה בין אמן, העוסק ביצירות אמנות, ובין אומן, שהוא בעל מלאכה. האומן עסק בתכנון ובייצור מוצרי צריכה שימושיים, רהיטים, כלי אוכל, כלי נשק, בגדים ועוד. חלק גדול מהמוצרים תוכננו ויוצרו על ידי אותו אדם בבית המלאכה. לעומתו, האמן הוא יוצר בעל חופש פעולה רחב, הנעזר בכישרון יצירתי כדי ליצור עבודות אמנות, המבטאות את עולמו הפנימי. המושג "אמן" מתקשר עם יצירות בתחום המוזיקה, המחול, האמנות החזותית (ציור, פיסול ועוד). המהפכה התעשייתית הובילה להחלפת הייצור הידני בייצור חרושתי ממוכן. את האומנים בעלי המלאכה החליפו היצרנים, ואת הסדנאות החליפו המפעלים. המטרה הייתה לייצר מוצרים בכמות גדולה למען אוכלוסייה שגדלה בהתמדה. בעקבות התפתחות הייצור התעשייתי התפתח צורך בתכנון מוקדם של מוצרים, ובהמשך התפתח שדה העיצוב. עיצוב הוא תחום השואף לשלב בין מסרים (מסרים פסיכולוגיים, חברתיים, אסתטיים וכו') ובין האמצעים השונים שבהם אנו משתמשים מדי יום, הדורשים הבנה הנדסית וידע טכני.

בין תחומי העיצוב ניתן למנות:

- עיצוב מוצר : עיצוב של מוצרים מכל סוג שהוא- שם כולל המכיל בתוכו גם את- הייצור ההמוני של סדרות גדולות , שהוא עיצוב תעשייתי וגם ייצור של סדרות קטנות ובודדות- **ONE OFF**
- עיצוב תעשייתי: ייצור על ידי מכונות, ייצור המוני.
- עיצוב **one off**, יחידני: למשל תפירת אופנת עילית, עיצוב לשם מחאה, ייצור מוצרים בשיטה ידנית.
- עיצוב גרפי: מטרתו לעצב מוצרים לצרכים של תקשורת חזותית, למשל: ספרים, עיתונים, מוצרי פרסום, מפות וכדומה. על כן הוא עוסק בעימוד ובסידור של אלמנטים ויזואליים ומתמחה בדו-ממד ובטיפוגרפיה (עיצוב האות). נכללים בתחום גם עריכה של תמונות קיימות, כגון ריטוש צילומים, ויצירת דימויים חדשים, כגון לוגו לחברות.
- עיצוב פנים: עיצוב של תוך המבנה, הן מבחינת התפקוד והן מבחינת המראה האסתטי. למשל משרדים, בתי מלון וכדומה.
- עיצוב סביבה: עיצוב מרקם עירוני, עיצוב שטחים ציבוריים, כגון גינות נוי ופארקים.
- עיצוב אופנה: עיצוב מוצרי לבוש ואביזרי לבוש, תכשיטים, תיקים, נעליים, כובעים, משקפיים, מעילים ביגוד וכדומה.

המשותף לכל תחומי העיצוב:

כל תחומי העיצוב מיישמים עקרונות אסתטיים והתאמה צורנית וצבעונית, תוך התחשבות בסוג החומר ובטכנולוגיית הייצור, ומשלבים כל זאת עם שימוש נוח לבני האדם.

תפקיד המעצב:

- מעצב מקשר בין האדם ובין הטכנולוגיה.
- למעצב יש את היכולת להוציא רעיון מן הכוח אל הפועל באמצעות שימוש בכלי פרזנטציה שונים: מרישום ידני, דרך מודל תלת-ממדי או ממוחשב ועד למוצר עובד.
- המעצב מגשר בין הצרכן ובין התעשייה.
- המעצב חייב להיות קשוב לצורכי הלקוח ולקבל כמה שיותר מידע על המוצר שהוא עומד לעצב.
- המעצב משלים את המידע באמצעות מחקר שוק (מה קיים ומה לא קיים), באמצעות האינטרנט ומקורות מידע אחרים.
- המעצב מגבש את כל המידע שאסף ל"אפיון המוצר". ב"אפיון המוצר" יופיעו הדרישות המתבקשות מן המוצר: קהל היעד, תפקיד המוצר, החומר, טכנולוגיות הייצור, תנאי הסביבה, אורך חיי המוצר, וכדומה.
- על המעצב לזהות את רוח התקופה, ולהיות קשוב למגמות חדשות.

שישה היבטים מרכזיים הכרוכים בעיצוב מוצרים:

ההיבט האסתטי:
כיצד עיצבו מערכת מורכבת עם חזות אחידה?
סגנון וביטוי אישי של המעצב.

ההיבט הטכנולוגי:
איך מיוצר המוצר?
שימוש בחומרי גלם ותהליכי עיבודם.
שיטות ייצור המאפשרות לעצב מוצרים פונקציונליים, ייחודיים וחדשניים.

ההיבט התפקודי:
על איזה צורך עונה המוצר?
שיקולים פונקציונליים, התאמת המוצר לצרכים, התאמה לקהל היעד, שיקולים ארגונומיים - הנדסת אנוש.



ההיבט הכלכלי-שיווקי:
איך בונים תדמית ייחודית למוצר?
שיקולים כלכליים בפיתוח מוצרים. העיצוב כמנוף כלכלי, שיקולי פרסום ושיווק. האמצעים לפרסום: כרזות, מודעות, תשדירי רדיו / טלוויזיה וכדומה.

ההיבט האקולוגי:
האם המוצר מתחשב בסביבה?
חיסכון במשאבים, איכות הסביבה, עיצוב ירוק.

ההיבט התרבותי:
כיצד משתמשים במוצר? מי משתמש במוצר?
קשר למקום ולתרבות, לסמנטיקה, פענוח קודים וכדומה
אלו אסוציאציות המוצר מעורר?
אילו רגשות המוצר מעורר אצל המשתמש?